

Iveta - starp vēsturiskām lietām un puķēm

Dobeles novada muzeja krājuma glabātājas Ivetas Gudiņas darba valstība ir mums neredzamā muzeja daļa - bijušās poliklīnikas pagrabstāvs, kur uzskaitītas, aprakstītas, pa tēmām un kolekcijām sagrupētas un stingri uzraudzītas, vai tām tikai kas nekaiš, glabājas senas lietas, dokumenti un fotogrāfijas.

- Ikvienā muzejā - arī pašsaulslavenā - apmeklētāji redz tikai nelielu daļu krājuma - to, kas ir izvietota apskatei ekspozīcijās un izstādēs. Bet vēl jau ir tūkstošiem lietu, kas ir «lācītim vēderā», citiem vārdiem, kas glabājas muzeju krājumos. Tāpēc muzeju viens no galvenajiem uzdevumiem ir kultūras vērtību vākšana, dokumentēšana, saglabāšana un popularizēšana, - saka Iveta.

- Man ir pamatīga bunte ar pagrabstāva telpu atslēgām, un katra darba diena sākas ar to, ka izeju telpas un apskatu, kā tajās jūtas mūsu muzeja krājums. Jābūt modrai, jo vienmēr kaut kas var atgadīties.

- **Muzejā tu esi pieredzes visbagātākā un vienīgā darbiniece, kas te strādā visilgāk.**

- Jā, muzejā sāku strādāt 1987. gadā. Tolaik tas atradās Zaļajā ielā, ēkā, kura celta kā privātmāja. Muzejs svinīgi tika atklāts 1985. gadā un bija viens no pēdējiem atvērtajiem rajonu muzejiem Latvijā. Krājuma telpas tolaik atradās nelielās divstāvu ēkas divās pašobelēs. Vietas tur bija tik maz, ka krājumu nācās izvietot arī citās telpās pilsētā.

Sākoties atmodai, ēkai pieaicās īpašnieki, un tā mums bija jāatstāj. 1996. gadā, kad poliklīnika tika pārceļta uz slimnīcu, muzejam kā pagaidu variantu ierādīja šīs telpas Brīvības ielā. Krājums tika pārvietots uz ēkas pagrabstāvu, un tobrīd mēs bijām ļoti priecīgi, ka beidzot tas ir vienviet. Šobrīd krājums ir izvietots 10 telpās ēkas pagrabstāvā un pirmajā stāvā.

- **Izstāsti, kā veidojas muzeja krājums!**

- Tas notiek dažādi. Muzeja pamatā bija savāktais materiāls no Dobeles sabiedriskā muzeja, kas pilsētā darbojās 70. gados. Lielāko daļu veido 20. gadsimta 20. - 30. gadu sadzīves, mājsaimniecības, interjera priekšmeti, darba rīki un tekstilijas, kas iegūtas muzeja rīkotajās ekspedīcijās.

Kad sāku strādāt, muzeja darbinieki jau bija devušies ekspedīcijās uz Bērzes un Bukaišu pagastiem. Man pašai iznāca piedalīties Uku pagasta ekspedīcijā, un tas bija ļoti aizraujoši. Arī arheoloģiskajos izrakumos iegūtās lietas nonāk muzeja krājumā. Muzejs var veikt arī jaunu priekšmetu iepirkšanu, ja tiem ir vēsturiska vērtība.

Lielākoties krājumu papildina dāvinājumi. Muzejā ir krājuma komisija, kura vērtē, cik atnestais priekšmets ir nozīmīgs novadam, pilsētai, cik tas ir izzinošs nākamajām paaudzēm, lai to varētu izmantot izstādēs un citos rakstiskos avotos. Izvērtējam arī,

kāda ir priekšmeta saglabātības pakāpe.

Bieži gan nākas dzirdēt, ka visus ieguvumus saliekam pagrabā, kur tos neviens neredz. Tā vis nav. Muzejā tiek veidotas krājumu izstādes, kad apmeklētājiem tiek rādīti tie priekšmeti un materiāli, kas ikdienā nav redzami ekspozīcijā. Tieši šobrīd muzejā vēl līdz 29. oktobrim ir apskatāma izstāde «Rūpniecība Dobelē», kurā fotogrāfijas un rūpnīcu ražoto preču paraugi ir no muzeja krājuma. Arī skolēnu grupām piedāvājam iepazīt muzeja krājumu klātienē.

- **Mēs bieži metam ārā mūsaprāt nederīgus krāmus. Visu taču uz muzeju nenesīsim. Varbūt kaut kas tomēr noder?**

- Būsim pateicīgi par fotogrāfijām un dokumentiem, kuri stāsta par aizgājušo laiku notikumiem. Ļoti noderīgas būtu fotogrāfijas, sākot no 20. gadsimta vidus līdz mūsdienām, kurās redzama pilsēta, ēkas, ielas, pasākumi. Veidojot izstādes, redzams, ka cilvēki ir ieinteresēti apskatīties un salīdzināt, kā pilsēta gadu ritumā ir mainījusies, kāda tā bijusi agrāk.

- **Kas tavā valstībā ir pats vērtīgākais?**

- Grūti būs nosaukt vienu, jo katra lieta muzejā ienāk ar savu stāstu un pievienoto vērtību. Lūk, dobelnieces Jūlijas Vēveres aditais cimdu pāris ar ieadītu vēlējuma tekstu iesvētībās. Lūk, Kārļa Zemdegas veidotā Dobeles Atbrīvošanas pieminekļa fragments - karavīra tēla galva -, kas ir Dobeles novada dārgums. Tā varētu turpināt.

Bet visvērtīgākā kolekcija noteikti ir mākslinieces Hildas Vīkas materiāli. Muzeja krājumā šobrīd jau ir gandrīz 100 viņas mākslas darbu - akvareļi, gleznas un zīmējumi, arī dzejoļu krājumu, stāstu un romānu manuskripti, foto uzņēmumi, dokumenti un personīgās lietas. Rudenī, atzīmējot mākslinieces 125. jubileju, tiks veidota izstāde ar viņas darbiem no muzeja krājuma.

No lielajiem muzejiem uz mazajiem dažreiz brauc meklēt izstādēm vajadzīgos priekšmetus. Vienreiz teicu - nu, ko jūs varat atrast mazajos muzejos, jums taču pašiem Rīgā ir viss. Man atbildēja - nesakiet vis! Šajos mazajos pilsētu un novadu muzejos ir tādas pērļītes, kuras paši īsti nezināt un nevarat aptvert.

- **Kā nokļūvi muzejā? Vai tas bija tavš sapņu darbs?**

- Noteikti nē. Mans sapnis toreiz bija kultūras darbinieku tehnikums. Joprojām mani iekšā sēž tāds mazs velniņš. Man vienmēr gribas kaut ko organizēt, kādu iedrošināt darīt ko jaunu un

Iveta Gudina.

noticēt sev, bet visbiežāk - svētkos sarūpēt negaidītus pārsteigumus.

Muzejā nokļuvi pavisam nejauši. Man piedāvāja strādāt kā muzeja izstāžu un masu pasākumu organizatorei. Bet mazā muzejā jau nav tik daudz darbinieku, lai nodarbotos tikai ar to vien. Paralēli pamazām sāku palīdzēt fondu glabātājam Mārai Stabrovskai. Kā jau minēju, sākumā bija ekspedīcija Uku pagastā, un katrai iegūtai vienībai nācās veidot aprakstus, sastādīt aktus, veikt ierakstus inventāra grāmatās. Tolaik jau visu rakstījām ar roku, un tas bija ļoti darbietilpīgi. Mans pirmais lielākais darbs, kā atceros, bija muzeja bibliotēkas grāmatu ierakstīšana inventāra grāmatā.

Kad pārcēlāties uz pašreizējām telpām, Māra aizgāja no muzeja un no Dobeles, un es paliku viņas vietā. Darbs muzeja krājumā prasa lielu atbildību, pacietību un precizitāti.

- **Dobeles muzejs 80. gadu beigās bija Zemdegas veidotā Atbrīvošanas pieminekļa atjaunošanas iniciators un ģenerators, un gluži saprotami, ka arī tu iesaistījies šajās aktivitātēs.**

- Jā, pieminekļa atjaunošanas idejas nesēja toreiz bija Latvijas Kultūras fonda Dobeles kopa, kura savu darbību uzsāka muzejā. 1988. gada 15. augustā, atsaucoties uz toreizējās pieminekļu aizsardzības inspektora Guntas Melķes aicinājumu vietējā laikrakstā, muzejā sapulcējās pieminekļa atjaunošanā ieinteresēti cilvēki. Tad arī tika nolemts par pieminekļa grupas izveidošanu un ziedojumu vākšanu piemineklim.

Tā arī mēs visi satikāmies, un katram grupas dalībniekam bija savi darbi un pienākumi. Es

biju jaunākā, un kādam, kā es toreiz teicu, bija arī jāpaliek uz vietas muzejā. Tad jau vēl nebija arī mobilo telefonu. Muzejā bija stacionārais telefons, un es biju vienmēr pie tā.

Manā pārziņā bija iedzīvotāju un uzņēmumu naudas ziedojumi pieminekļa atjaunošanai. Tas viss man bija jāapkopo. Vēl tagad muzejā ir saglabājusies klade ar ziedojumu pierakstiem. Pārskatus par ziedojumiem publicējam avīzē. Biju arī protokoliste daudzās sanāksmēs, kurās tika diskutēts un spriests par pieminekli, tāpēc klāt nāca arī lielā papīru rakstīšana. Pieminekļa atjaunošana ir spilgts un neaizmirstams notikums manā dzīvē.

- **Tolaik tika dzirdēti arī draudi gan no armijnieku, gan vienīgās partijas komitejas, gan kara veterānu puses. Nebija drusku bail?**

- Jā, esmu par to bieži domājusi. Nē, tad nebija bail. Mēs darbojāmies aizrautīgi un ar pārliecību. Kad kultūras namā notika viena no pirmajām diskusijām par pieminekļa atjaunošanu, partijas komitejas darbiniece mums brīdinoši kratīja pirkstu - meitenes, apdomājiet, ko jūs darāt! Aizgājām atpakaļ uz muzeju, apdomājām arī un sapratām - ir jādara!

Mazliet divaini gan bija pēc tam, kad sāku pārdomāt, kā tas notika. Visādi jau varēja būt, jo mums taču turpat pilsētā atradās arī armijas daļa. Taču mums bija pārliecība, piemineklim ir jābūt. Tagad, ikreiz esot pie pieminekļa, ir prieks, gandarījums un lepnums, jo zinu, ka daļa no manis un no visiem mūsu grupas dalībniekiem tur arī ir ielikta.

- **Jau pērn muzejs sāka strādāt pie grāmatas par At-**

brīvošanas pieminekļa vēsturi veidošanas. Cik tālu ir tikts?

- Grāmata tiek veidota kā pieminekļa hronika un stāsti. Idejas pamatā ir jau reiz izdotā brošūra par pieminekļa vēsturi. Tā būs papildināta ar tekstu, vizuāliem attēliem un atmiņu stāstiem.

Šobrīd tiek veidota arī 30 minūšu filma par to, kāpēc 21. septembrī ar ziediem dodamies pie pieminekļa un kopīgi veidojam ziedu paklāju, kā piemineklis ir tapis un kāpēc tas ir mūsu brīvības simbols.

- **Kāda ir tava dzīve ārpus muzeja?**

- Es esmu dzimusi un augusi Dobelē, un par to varu tikai pateikties savai vecmammai un vectēvam, kuri 1928. gadā pilsētā iegādājās zemes platību, uz kuras tagad dzīvo jau sestā paaudze. 1930. gadā te ir bijusi neliela koka dzīvojamā māja, bet 1933. gadā ir uzcelta saimniecības ēka, kas joprojām ir manā pagalmā, vēlāk - arī māja, kurā dzīvojam pašlaik.

Kad tika atsavināti lielle īpašumi, uz vecvecāku zemes tika uzceltas trīs dzīvojamās mājas, bet man ir ļoti burvīgi, sirsnīgi kaimiņi. Tā kā mums blakus ir Lazdu iela, sevi saucam par Lazdu ielas republiku.

Savu no darba pāri palikušo enerģiju izlieku dārzā, kurā ir daudz ziedu un košumkrūmu. Ziedus man patīk saņemt pašai un dāvināt tos arī citiem. Pašlaik ir burvīgais hortenziju ziedēšanas laiks.

Mīļākais gadalaiks ir pavasaris, jo tad viss mostas un plaukst, un man gribas redzēt, kas pēc ziemas dārzā no zemes lien ārā, kas ir izdzīvojis. Pavasaros man ar likumu ir jāiet garām puķu veikaliem un tirgum, lai tikai kaut ko jaunu nenopirktu. Patīk eksperimentēt, ko jaunu iesēt vai pašai apsāknot. Citi saka, ka man esot zaļie ikšķīši, neesmu gan pati pamanījusi...

Mani mīļie ir manas meitas ģimene, ar kuru dzīvoju kopā. Šobrīd lielākoties brīvais laiks aiziet kopā ar maniem mazdēliņiem Kristapu un Kasparu. Tautasdziesmu dziedāšana, pasaku lasīšana, visa jaunā izzināšana ir katru dienu.

Arī mans vectēvs Miķelis Krams bija Dobelē aktīvs kultūras cilvēks, spēlēja ansambli mandolinu. Es arī esmu dziedājusi Māras Rozentāles vadītajā kori «Viesturzeme», un tagad, kā redzams, viss atgriežas pie mazbērniem. Tas laikam ir tāds kā aplis.

Anita Banziņa

Foto no Ivetas Gudiņas personīgā arhīva

MAF

Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem
Par lappuses saturu atbild raksta autors